

25 anys de la Societat Catalana de Lepidopterologia

Fa tres anys que vam commemorar el 25è aniversari de la creació de la Comissió de Lepidopterologia de la ICHN. Ara ens ha arribat el dia de celebrar la mateixa edat de la Societat Catalana de Lepidopterologia, en la qual es va convertir la Comissió.

El 18 de novembre de 1978, els membres de la Comissió van decidir formar una entitat nova, amb més especialització i autonomia, i es va fundar la SCL a casa d'en Lluís Domènech, el primer president. Els objectius fundacionals, en resum, van establir-se en l'estudi científic dels lepidòpters a Catalunya, la seva conservació, la difusió de coneixements, la col·laboració amb altres entitats semblants... A més, amb la voluntat de mantenir els principis que regeixen la ICHN, el mateix dia, la nova societat va demanar ser admesa com a entitat adherida a la ICHN.

Tenim un record de reconeixement i d'agraïment per als companys de l'anterior generació, que van ajudar i col·laborar en la consolidació de la societat, com ara el mateix Lluís

Domènech, que va exercir el càrrec de president durant una dècada amb ponderació i saviesa, coordinant actuacions, a vegades amb dificultats pròpies de les societats joves, Francesc Español, que ens acollí al Museu de Zoologia amb total disponibilitat, Joaquim Vilarrúbia, Mariana d'Ibarra, Josep Vives, Hilari Flores i d'altres.

Partint de la base força consolidada de les activitats de l'anterior Comissió, la nova Societat va començar a caminar sola, amb un Consell Directiu amb empena per organitzar publicacions, sessions científiques, sortides de camp, bescanvi de publicacions, relacions amb altres entitats i amb lepidopteròlegs de l'Estat i de fora, captació de socis, etc. Una feina il·lusonant que va fer-se gràcies a unes persones ben disposades i també gràcies a l'ambient de l'època, que afavoria aquestes iniciatives.

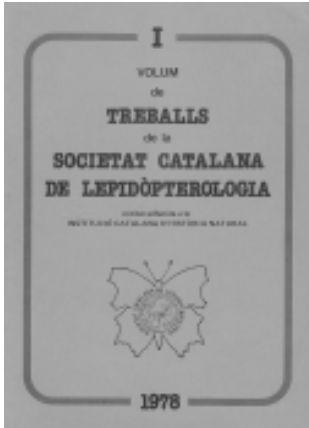
Durant aquests vint-i-cinc anys de vida, la SCL ha comptat amb la col·laboració de la majoria dels lepi-

Polygonia c-album

Acte d'homenatge als membres honoraris de la SCL, any 1980

Treballs de la Societat Catalana de Lepidopterologia, núm. 1. 1978

dopteròlegs del país, molts d'ells aficionats, però també amb els professionals. Ha estat un centre d'encontre i d'intercanvi d'experiències, de formació i de participació. Amb el temps, tots aquests aspectes han anat creixent en quantitat i qualitat. Portem editats noranta butlletins i quinze volums de treballs, amb més de tres-cents articles i amb moltes més notes de recerca. Hem arribat a les cent trenta-tres sessions científiques fetes. El fons documental consta d'un cent cinquanta publicacions periòdiques, de les quals més de cent són en règim de bes-canvi. Membres de la SCL han contribuït a la lepidopterologia amb la publicació de diversos llibres i articles, han col·laborat en la implantació i el seguiment de la xarxa del Butterfly Monitoring Scheme a Catalunya, CBMS, han realitzat tesis doctorals sobre lepidòpters i, molt especialment, han aconseguit un gran increment en el coneixement de la fauna lepidopterològica de Catalunya i de la Península, amb centenars de noves citacions d'espècies i amb l'exploració de gran part del territori. S'ha procurat fer els treballs amb el respecte al medi i el rigor científic que ens pertoca. S'han publicat catàlegs de famílies de lepidòpters i s'han estudiat zones del país en profunditat, remarcant el seu interès natural. Amb aquesta intenció, s'ha col·laborat amb els parcs naturals dels Aiguamolls de l'Empordà, del Cadí-Moixeró, dels Ports, de la Reserva de Sebes, amb el centre de les Planes de Son, i s'ha treballat en espais naturals com ara les Muntanyes de Prades, la Reserva de Mas de Melons, el Montsant, i molts d'altres. Cal afegir que totes les activitats de la SCL s'han fet només amb els

propis i pobres recursos de l'entitat, sense suports externs.

La col·laboració amb la ICHN ha estat fructífera. La SCL va promoure la Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL, la qual s'ha anat celebrant bianualment sense interrupció des de l'any 1980, aplegant els entomòlegs d'ambdues entitats, que hi han aportat més de dos-cents treballs publicats. Aquest any es fa la sessió número tretze. Com a col·laboració més recent, assenyalem que la SCL ha contribuït en els últims projectes de la ICHN, com són l'estudi multidisciplinari de la vall d'Alinyà i l'avaluació de la gestió d'espais naturals, des del punt de vista dels lepidòpters.

Tenim, doncs, el pes de vint-i-cinc anys de feina, que ens permet sentir-nos una mica orgullosos i d'estar satisfets per haver sobreviscut a molts problemes, amb l'esforç de tots, i poder continuar endavant. Això no obstant, aquestes commemoracions s'han d'aprofitar, no per fer massa revisions del passat, sinó per pensar en les mancances actuals, que són moltes, i reflexionar sobre les perspectives de futur, tal com va fer la ICHN en complir un segle. Cal encarar-se amb les circumstàncies d'aquests temps que demanen un compromís més seriós als problemes de conservació i sostenibilitat, i una actualització continuada als nous enfocaments i mètodes de treball en l'estudi dels sistemes naturals. És l'oportunitat de trobar noves propostes, nous camins de renovació dels objectius, a fi que sigui més útil a la societat el cúmul de coneixements de què disposem en una petita branca de les ciències de la natura. ■

Comissió d'Espais Naturals

La Llei d'espais naturals de Catalunya. Adequació o revisió?

En l'acte de presentació de la memòria del Consell de Protecció de la Natura 2000-2001, un dels temes destacats va ser que el Consell va rebre l'encàrrec del Departament de Medi Ambient d'elaborar un dictamen o proposta sobre la necessitat de revisar o adequar la Llei 12/1985 d'espais naturals a les circumstàncies i exigències actuals. L'encàrrec va donar lloc a la constitució d'una ponència especial, constituïda per membres del Consell i altres experts en les matèries pròpies de la Llei.

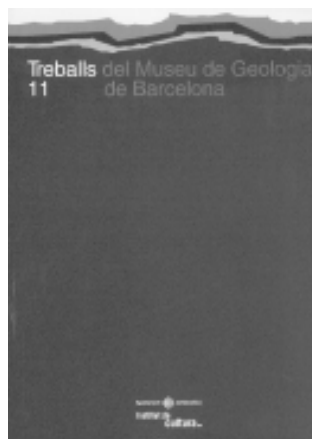
En les conclusions del dictamen, el qual fou lliurat al Departament del Medi Ambient el passat mes d'abril, el Consell deixava assentat que la Llei d'espais naturals de 1985 necessita una actualització o bé millores conceptuals i modificacions puntuals de tots els capítols i, fins i tot, una revisió profunda del text d'alguns dels capítols.

Entre les qüestions que cal considerar, esmentem les següents:

- En el capítol de les disposicions generals i al llarg de la Llei caldrà introduir alguns

conceptes no inclosos, com ara *geòtop*, *hàbitat* i *paisatge*, i incorporar-hi els termes sobre la diversitat biològica o biodiversitat i la sostenibilitat o els principis d'un desenvolupament sostenible.

- Caldrà actualitzar el capítol segon sobre regulacions específiques i considerar aquestes regulacions com unes veritables normes d'aplicació directa.
- El capítol dedicat exclusivament a la Llei d'espais d'interès natural ha perdut avui bona part del seu sentit, atès que és una realitat en plena execució. Cal, per tant, un nou plantejament d'aquest capítol, que caldria dedicar a regular la planificació dels recursos i dels espais naturals en general, i definir, en el nostre cas, els diversos instruments de planejament que s'estimin més idonis en cada cas, com poden ser els plans especials per a l'ordenació i/o protecció dels recursos naturals, espais naturals i paisatge; els plans rectors d'ús i gestió; les normes especials i catàlegs, i també les revisions o actualitzacions del Pla Territorial d'Espais d'Interès Natural.

Treballs del Museu de Geologia de Barcelona, núm. 11. (desembre de 2002). Institut de Cultura. Ajuntament de Barcelona. 199 p. ISSN: 1130-4995.

(Continua)

Espai d'interès natural Serres de Cardó-el Boix

- Haurà de revisar-se el capítol que regula les modalitats de protecció especial, que és el veritable eix central de la Llei. Avui, a diferència de 1985, no tenim un sol sistema d'espais protegits, sinó diferents sistemes, amb un conjunt de xarxes de caràcter diferent, algunes d'internacionals, que s'hi superposen. La proposta de la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura i els seus Recursos (UICN) de 1993, que revisa les categories de gestió de les àrees protegides, també caldrà tenir-la en compte. En l'àmbit estatal, la Llei 41/1997, que modifica la Llei 4/1989, per raó de la sentència del Tribunal Constitucional núm. 102/1995, precisa i modifica les competències sobre els parcs nacionals que formen part de la xarxa estatal. A Catalunya, semblaria oportú considerar algunes modalitats de protecció avui disperses en altres lleis, com també preveure uns altres tipus d'espais protegits menors.
- Una imprevisió de la Llei de 1985, que és urgent solucionar regulant-la, fa referència a les modificacions que poden ser factibles o possibles en un espai protegit. En aquest sentit, caldrà simplement preveure l'aplicació, per analogia, del tractament que fa la Llei 2/2002 d'urbanisme de les zones verdes, espais lliures i esportius, davant una proposta d'alteració de la zonificació o del seu ús urbanístic. Així es determina que, en cap cas, no es poden perjudicar els aspectes qualitius i quantitius dels espais afectats. En aquests casos la Comissió Jurídica Assessora té un paper decisiu, funció que en relació amb

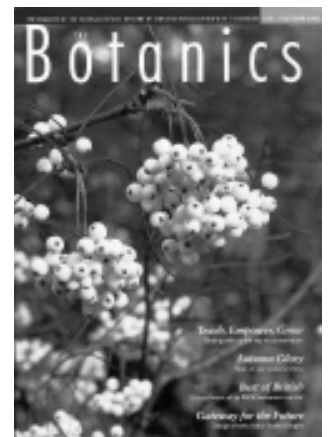
els espais naturals protegits hauria de correspondre al Consell de Protecció de la Natura.

- Sobre els òrgans rectors i la gestió en general dels espais protegits, tal com està l'actual situació de tants òrgans, amb composicions diferents i funcions diverses, es fa necessari que la Llei estableixi una estructura normalitzada de tots els òrgans, amb les singularitats que siguin del cas i amb una representació adequada dels ens naturalistes i científics.
- La gestió dels espais protegits ha de tenir en compte que formen part integrant del conjunt del territori i considerar la incidència dels sectors agrícola, forestal i turístic (cada vegada més massiu), que exigeix la introducció de mesures encaminades al compliment de la Carta Europea per a un turisme sostenible. En la gestió dels espais protegits, un altre principi que s'ha de tenir en compte és el de la subsidiarietat; els aspectes urbanístics i la tipologia de les infraestructures que afecten els espais naturals són qüestions delicades que també cal considerar.
- L'actualització de les funcions del Consell de Protecció de la Natura i la consideració del caràcter vinculant d'alguns dels seus informes, així com la revisió del capítol sobre la protecció de la legalitat i el règim sancionador, són uns altres temes que també caldrà tenir en compte en la modificació, actualització i revisió de la Llei d'espais naturals de 1985. ■

Joaquim Maluquer i Sostres, premi Jaume I d'actuació cívica

El passat 6 de novembre la Fundació Jaume I, va atorgar a Joaquim Maluquer, soci i antic president de la Institució, el premi d'actuació cívica destinat a fer conèixer i distingir la tasca de persones que actuen al servei de la identitat pròpia dels Països Catalans.

Des d'aquestes pàgines felicitem Joaquim Maluquer per aquest reconeixement tan merescut.

The Botanics. Tardor 2004. Royal Botanic Garden Edinburgh.

Societats naturalistes dels Països Catalans

5è Festival Internacional del Film de l'Insecte

Pel·lícules, un debat sobre la conservació dels arbres vells, activitats pedagògiques i sortides de camp, una exposició sobre els treballs que les associacions i les administracions duen a terme en relació amb els insectes, un mercat de productes tradicionals i moltes més altres activitats, van tenir lloc a Prada de Conflent, entre el 15 i el 19

d'octubre passat en el marc del 5è Festival Internacional del Film de l'Insecte.

El gran èxit d'aquest festival ha estat demostrar una vegada més que l'estudi dels insectes és una activitat que també pot interessar un ampli sector de la societat, i que les activitats científiques no són incom-

(Continua)

Entomological Monographs of Argania editio. 1, Argania editio, 2003. Revisión del género *Phylan* Stephens, 1857 (Coleoptera: Tenebrionidae: Dendarini) A. VIÑOLAS i M. C. CARTAGENA. ISSN: 1695-100X. 94 p.

Mineralogistes de Catalunya. 25 anys, 1978-2003. Vol. VIII, núm. 4. Grup Mineralògic Català. Maig de 2003. 59 p. ISSN: 1132-7022.

patibles amb les tasques més generals de difusió i sensibilització pública.

Aquest esforç per acostar-se als ciutadans va tenir també un bon exemple en els premis lliurats al certamen de pel·lícules sobre insectes, ja que es van lliurar tres premis: el del jurat oficial, en aquest cas una pel·lícula sobre les diferents espècies de pregadéus; el dels joves, atorgat a un film sobre els lepidòpters del gènere *Maculinea*, i el del públic, que va premiar una impressionant pel·lícula sobre els insectes de les selves africanes. ■

Campanyes de protecció

Manifest científic a favor dels secans de les Terres de Ponent

La ICHN s'ha afegit a les diverses campanyes existents a favor dels secans de ponent i ha preparat un manifest científic que es pretén que sigui subscrit pels representants més destacats de la comunitat científica catalana.

En aquest manifest es destaquen els valors dels secans i dels espais de caire estèpic de les terres de Lleida i la necessitat de conservar-los, i se subscriuen les conclusions de l'informe del Consell de Protecció de la Natura sobre el projecte de transformació en reg de la zona regable del canal Segarra-Garrigues i el dictamen d'aquest mateix organisme sobre la timoneda d'Alfés.

En aquesta mateixa direcció, la Institució ha acordat donar suport

a l'Associació Egrell, dedicada a l'estudi i la divulgació del patrimoni natural de les Terres de Ponent, per poder difondre un treball sobre els secans en format DVD. També cal destacar que enguany s'han programat diversos cursos naturalistes a l'entorn d'aquests ambients. ■

Sessions científiques

La recerca aplicada a la gestió del territori

El 9 d'octubre passat, tingué lloc la sessió inaugural del curs 2003-2004 que obria el cicle de sessions científiques *Gestió del territori i conservació del patrimoni natural*. En aquesta sessió, Joan Marull, de Barcelona Regional, parlà sobre la recerca aplicada a la gestió del territori, de la qual us n'oferim un resum.

Catalunya és una de les àrees més dinàmiques de la Mediterrània occidental. El previsible creixement urbanístic i la construcció de noves infraestructures pressionaran encara més sobre els ja malmesos sistemes naturals, especialment a les planes. És, per tant, urgent desenvolupar eines i criteris que permetin fer compatible el desenvolupament del país amb el manteniment dels béns i serveis socials, ecològics i econòmics que forneixen els sistemes naturals i els sistemes

agrícoles. D'altra banda, la demanda d'una elevada qualitat ambiental —incloent en aquesta qualitat l'harmonia ecològica i paisatgística del territori— influirà cada cop més en les decisions de persones i empreses.

Tanmateix, encara falta molt perquè la integració dels criteris ecopaisatgístics en la planificació territorial, urbanística i sectorial a Catalunya assoleixi un grau raonable de sostenibilitat. Ben al contrari, la major part del creixement urbanístic i d'infraestructures dels darrers anys ha generat una forta dinàmica destructiva de la coherència estructural, la bellesa i la identitat d'àrees importants del país, accelerant una tendència que avança en direcció oposada a la que totes les directrius nacionals i internacionals coincideixen que seria necessari adoptar.

(Continua)

Després d'anys de negociacions, el juny de 2001 es va aprovar la Directiva europea 2001/42/CE sobre l'avaluació dels efectes de determinats plans i programes en el medi ambient, anomenada avaluació ambiental estratègica. Segons l'article 13, aquesta directiva s'haurà d'haver transposat en l'ordenament jurídic dels Estats membres abans de juliol de 2004. Tant l'Estat com la Generalitat de Catalunya han iniciat els treballs jurídics i tècnics per estudiar la manera més efectiva de transposar-la.

La incorporació de l'avaluació estratègica d'impacte ambiental en el planejament territorial, urbanístic i d'infraestructures ofereix una sèrie de dificultats metodològiques pròpies, ben diferenciades de les que planteja la de projectes i obres que fins ara eren regularment avaluats. Clarament, com més fort és el component estratègic, més diferenciada és la metodologia. En efecte, després d'anys d'aplicar l'avaluació d'impacte ambiental a nombrosos projectes i obres, s'han fet paleses les limitacions d'aquest mètode, atès que la majoria d'alternatives reals només poden plantejar-se a un nivell superior al dels projectes avaluats, és a dir, en els plans, programes o polítiques, els quals, molt sovint, no integren adequadament els factors ambientals.

En aquest context, seria un error considerar que l'esmentada normativa serà suficient per garantir una aplicació correcta dels principis de sostenibilitat en la gestió territorial. Cal fer també un esforç important per tal d'adaptar les metodologies de parametrització socioambiental i els procediments d'aplicació, i canviar la concepció que encara existeix en determinats àmbits professionals i administratius, poc habituats a donar entrada en els seus camps de treball tradicionals a persones amb formacions diferents que representen i/o defensen altres interessos.

La recerca de noves metodologies paramètriques per a l'avaluació ambiental estratègica de la gestió territorial a Catalunya es fonamenta en el desenvolupament de tres índexs ecològics bàsics, els quals tenen per objecte analitzar la vulnerabilitat del territori enfront de diferents actuacions urbanístiques i d'infraestructures, estudiar el valor del patrimoni natural o determinar els processos de fragmentació i de connectivitat ecològica. L'objectiu principal d'aquests treballs consisteix a disposar d'una sèrie d'eines matemàtiques dissenyades per a ser utilitzades en l'avaluació d'impacte ambiental de plans i programes sobre el medi físic i biològic. L'interès eminentment pràctic dels algorismes obtinguts es

basa en que no sols descriuen la situació actual, sinó que també permeten predir la que resultaria de diversos escenaris, de manera que poden tenir una aplicació directa en la planificació urbanística i territorial.

El paisatge també és un element destacat de la dimensió perceptiva. En un context evolutiu, dinàmic i històric, representa una amalgama entre natura, cultura i societat. De fet, la conca mediterrània és un mosaic de paisatges antropogènics amb molts anys d'antiguitat, on es troba una de les zones del planeta remarcable per la seva biodiversitat. És per això que és tan desitjable la integració dels assentaments humans en l'estructura del paisatge. En conseqüència, s'està considerant la possibilitat d'incloure una quarta línia de recerca per tal d'avaluar el paisatge des d'un punt de vista estètic, cultural i social, que complementaria les metodologies anteriors, afegint una percepció més subjectiva del territori.

Està en elaboració una primera aproximació de com actuaria una matriu de càlcul que incorpori els índexs compostos desenvolupats i els diferents projectes urbanístics i d'infraestructures avaluats. L'objectiu final de l'estudi és fer una proposta de síntesi que incorpori tot un seguit de mesures projectuals, constructives, pressupostàries i, fins i tot, legals, vinculades als plans i programes d'impacte territorial. Creiem que, combinant aquestes noves eines de parametrització ambiental mitjançant una aplicació multicriteri basada en sistemes de suport a la planificació recolzats en SIG, posarem a l'abast dels planificadors una metodologia que, esperem, que ajudi a revertir algunes de les tendències territorials més insostenibles.

La resolució cartogràfica d'aquests estudis ($E > 1:25.000$) permetrà aplicacions en les avaluacions d'impacte ambiental per a tot Catalunya, així com a escala regional, comarcal i subcomarcal, com per exemple en plans de coordinació territorial. Pel que fa al planejament urbanístic, en canvi, les metodologies desenvolupades constitueixen un marc de referència, que s'hauria de comple-

Congrés mundial de Jardins botànics

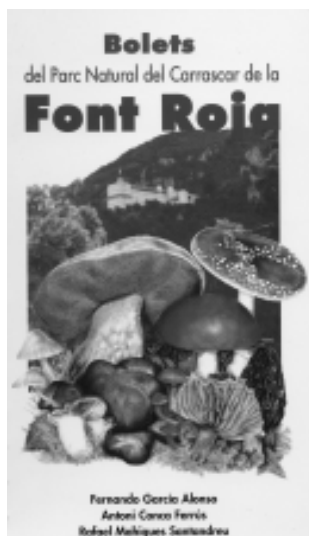
17 - 22 d'abril de 2004

Organitzat pel Jardí Botànic de Barcelona, l'Institut Botànic de Barcelona, l'Ajuntament de Barcelona, el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, el Consell Superior d'Investigacions Científiques del Ministeri de Ciència i Tecnologia, i el Botanic Gardens Conservation International

Objectius:

- Proporcionar un fòrum on els jardins botànics del món puguin debatre aspectes d'interès mutu que promoguin el desenvolupament i aplicació de polítiques comunes, programes i prioritats d'actuació.
- Ajudar a valorar la contribució dels jardins botànics a la realització de l'Estratègia mundial per a la conservació de les plantes (GSPC), adoptada pel Conveni sobre la diversitat biològica l'any 2002
- Reafirmar els compromisos dels jardins botànics en la conservació vegetal, l'educació ambiental i la divulgació del desenvolupament sostenible.

Per a més informació consulteu l'adreça: <http://www.bcn.es/medciencies/botanicgardens2004/ca/>

Bolets del Parc Natural del Carrasgar de la Font Roja. GARCÍA ALONSO, F.; CONCA FERRÚS, A. I MAHIQUES SANTANDREU R Edita: CAM. 2002. 276 p.

Bolets de les terres de Lleida. GRUP DE MICOLOGIA DE L'INSTITUT D'ESTUDIS ILLERDENCs. 2002. Edita: Institut d'Estudis Ilerdencs. Lleida, 2002. 255 p.

tar amb avaluacions d'impacte més acurades pròpies d'aquest nivell de planejament ($E < 1:5.000$), incorporant probablement dades empíriques addicionals. Quan els mètodes atenguessin el grau de fiabilitat suficient convindria donar-los força legal, o sigui vincular els processos de transformació territorial a determinats indicadors ambientals, de manera que segons quines accions haguessin de fer-se, aquestes respectessin determinades cauteles, obligacions, o fins i tot arribar a no fer-se.

En definitiva, el llenguatge quantitatiu de les metodologies desenvolupades facilita la comunicació dels resultats obtinguts a planificadors i enginyers, i la realització de successives iteracions per comprovar els efectes que diferents planejaments o mesures correctores poden tenir sobre el medi ambient és molt àgil. De fet, les primeres

aplicacions d'aquestes metodologies han demostrat la seva utilitat pràctica i, el que és més important, la interacció, tant conceptual com tècnica, amb els projectistes, que, en definitiva, en són els usuaris finals.

Bibliografia:

- MARULL, J.; MALLARACH, J. M., 2002. «La conectivitat ecològica en el Àrea Metropolitana de Barcelona». *Ecosistemas*, 11 (2). <http://www.aeet.org/ecosistemas/022/investigacion6.htm>.
- MARULL, J., 2003. «La vulnerabilitat del territori en la regió metropolitana de Barcelona. Paràmetres e instruments de anàlisi». A: FOLCH, R. (ed.) 2003. *El territorio como sistema. Conceptos y herramientas de ordenación*. Diputació de Barcelona. [En premsa]. ■

Acords del Consell Directiu

En la reunió del 30 de juny es van comentar les relacions entre la ICHN i l'IEC, que han encetat una nova dinàmica d'ençà dels canvis en l'equip directiu d'aquesta entitat. Després de mantenir entrevistes amb el president, Josep Laporte, el secretari general, Salvador Alegret, i el gerent, Ramon Corbella, sembla clar que cal establir un acord de col·laboració entre ambdues entitats. En aquest sentit, es reconeix la independència jurídica de la ICHN, que manifesta, però, la voluntat de seguir estretament vinculada a l'IEC. S'informà que la Institució va rebre el suport de l'IEC per poder coordinar el paper dels representants científics de l'IEC i de les seves societats filials en espais naturals protegits i altres organismes consultius. Es va comentar el fet que els darrers parcs naturals declarats per la Generalitat de Catalunya (Montsant, Ports, Cap de Creus i Alt Pirineu) no compten amb cap representant científic als òrgans de gestió i que aquesta és una situació greu que cal esmenar en el futur.

A continuació es va aprovar un conveni amb el Consorci de l'Alta Garrotxa per desenvolupar un projecte de delimitació d'espais d'especial protecció i la normativa d'ús i gestió corresponent dins l'EIN Alta Garrotxa, a càrrec de Josep M. Mallarach i Josep Vila, representants de la ICHN en aquest espai. Es fa constar que aquesta és una proposta pionera a Catalunya, que permetrà recollir l'experiència del projecte d'avaluació dels espais protegits. Altrament, els responsables assumeixen el compromís de posar tant els resultats com la metodologia a la disposició dels socis i de les publicacions de la nostra entitat.

També es van acordar diversos aspectes dels cursos naturalistes del curs 2003-2004. El preu serà de 58 € per als socis de la ICHN i de 82 € per als no-socis, amb un descompte de 10 € per a les persones que no utilitzin l'allotjament previst i ho comuniquin

amb antelació. Altrament, la retribució del professorat es va fixar en 518 € en els cursos amb un professor i de 800 € en els cursos amb dos professors.

En relació amb la Xarxa de Custòdia del Territori (XCT) es va aprovar l'aportació anual de la ICHN, que serà de 150 €.

Finalment, es va discutir la necessitat que els propers mesos es dediqui una atenció preferent a les zones estepàries de la Depressió Central, greument amenaçades pels projectes d'intensificació agrícola previstos per als propers anys. Entre la documentació de referència sobre aquest tema, es van destacar el dictamen del Consell de Protecció de la Natura efectuat el vuit de novembre de 2001 i també les dades alarmants del darrer atlas d'ocells nidificants de Catalunya. En aquest sentit, Jordi Sargatal publicarà, com a president de la Institució, un article a la premsa en el qual es justifiqui la necessitat de preservar aquests ambients i especialment la timoneda d'Alfès. Altrament, s'acordà redactar un manifest científic en defensa de les zones estepàries de Catalunya i buscar adhesions entre personalitats científiques i acadèmiques. També es plantejà la conveniència de dedicar a aquests ambients el proper Seminari de Gestió Ambiental.

A la reunió del 23 juliol es va discutir el cas de l'entitat adherida *Testudinum Cataloniae Societas*. Es va destacar la nul·la implicació amb la ICHN i la poca definició dels seus objectius i activitats. Després de valorar aquestes qüestions, el Consell Directiu de la ICHN va decidir donar-la de baixa com a entitat adherida.

També es va destacar la voluntat de mantenir col·laboració amb la Xarxa de Custòdia del Territori, en aquest cas en el programa de cursos naturalistes 2003-2004, i de dedicar una atenció especial als secans de caire estèpic de les terres de Lleida. També

(Continua)

es va aprovar el nou cicle de sessions científiques dedicat a la gestió del territori i la conservació del patrimoni natural.

Una altra activitat a la qual es va dedicar atenció va ser la sessió conjunta amb la Societat Catalana de Biologia que amb el títol *Vessament d'hidrocarburs: conseqüències ecològiques i bioremediació*, i amb les intervencions d'Anna M. Solanas, del Departament de Microbiologia Universitat de Barcelona, i de Victoriano Urganer de la Universitat de Santiago de Compostela, tindrà lloc el proper 18 de novembre.

Des de la comissió de publicacions es va presentar una proposta del nostre consoci Martí Boada, relacionada amb els seguiments biològics efectuats des de l'Observatori de la Tordera. El projecte és acceptat tot esperant-ne una major definició.

Finalment, es van comentar diversos aspectes dels treballs d'avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya. Durant el mes de setembre, i amb la participació del conjunt d'avaluadors, es realitzà el tractament de les dades finals.

En la reunió del 16 de setembre es va acordar iniciar els tràmits per rebre un ajut del Departament de Treball de la Generalitat per a la contractació d'un tècnic dins el programa de nous filons ocupacionals.

També, es va comentar que l'Associació Egrell, constituïda per científics i naturalistes dedicats a l'estudi i a la divulgació del patrimoni natural de la Depressió Central Catalana, i que ha sol·licitat un ajut a la ICHN per poder difondre en format DVD un treball sobre els secans de caire estèpic. S'aprovà aquest ajut i es va considerar molt interessant que en un futur augmenti la col·laboració amb aquesta entitat. Així mateix s'acordà establir relacions amb l'Institut de Estudios Altoaragoneses, especialment pel que fa referència a les activitats que es desenvolupin a les terres de Lleida i a la Franja de Ponent.

Finalment es van revisar l'estat i els continguts del *Butlletí* número 71 que està força avançat. D'acord amb la línia d'actuació d'enguany, es demanarà un article sobre els secans de Lleida i la timoneda d'Alfès per a l'apartat SOS. ■

Delegació d'Osona

Notícies de la delegació de la ICHN a Osona

- S'està iniciant un projecte de conservació del mussol comú, que inclou la col·locació de més de cinquanta caixes niu especialment dissenyades per a l'espècie a la plana de Vic i al Lluçanès. Tothom qui tingui observacions de parelles de mussol comú a la zona que ho comuniqui al Grup Naturalistes d'Osona a través del fòrum.
- Podeu veure l'exposició *Natura d'Osona* al Museu de l'Art de la Pell de Vic que es va inaugurar el dia 24 de setembre.
- Ja s'han rebut la major part dels arxius d'avaluació de basses agrícoles d'Osona. Durant el mes d'octubre es presentarà el primer cens i catàleg de basses i punts

d'aigua i es proposaran les primeres actuacions de restauració.

- S'han fet unes jornades d'anellament a Busquets (Perafita), durant els dies 25 i 26 d'octubre amb la finalitat de reunir els anelladors de la comarca i posar en comú la nova aplicació informàtica que l'Institut Català d'Ornitologia ha presentat recentment.
- Ha sortit publicat a la revista *Ausa* l'article *Els rapinyaires nocturns a Osona*, un ampli article on es resumeix bona part de la informació de què es disposa sobre les set espècies de mussols que viuen a la comarca. ■

Delegació de la Franja de Ponent

La Institució Catalana d'Història Natural rebrà el guardó de la Franja de Ponent

El proper 29 de novembre la Franja de Ponent viurà la nit de gala de lliurament dels Premis Jaume I. Els premis els concedeixen les entitats culturals i cíviques d'aquelles comarques a les persones o entitats que s'han distingit en la salvaguarda del nostre patrimoni.

Enguany se celebren a Fraga (Baix Cinca) i entre els premiats d'aquesta quarta edició hi ha la Institució Catalana d'Història Natural «per la tasca que realitza a la Franja de Ponent i per la recent obertura de la nova delegació d'aquestes terres».

Altres premiats enguany són Antoni Mir, president de l'Obra Cultural Balear i el Centre d'Estudis Ribagorçans entre les entitats, i Vicent Partal, de VilaWeb, entre els noms propis.

El sopar de la gala de lliurament forma part de la nit cultural amb més ressò de la Franja de Ponent al qual assisteixen tots els presidents i representants del món cultural i acadèmic d'aquelles contrades. Aquesta vegada una representació del Consell Directiu de la ICHN ha estat convidada a assistir-hi i rebre en mà el guardó. ■

Jornada sobre Indicadors de gestió forestal Sostenible

El Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF) i la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), han organitzat la Jornada «Indicadors de gestió forestal Sostenible: Aplicació i recerca», que tindrà lloc, a la sala d'Actes de la Facultat de Ciències de la UAB, l'11 de desembre de 2003

Coordinació: Marc Gràcia (mgracia@creaf.uab.es)
Josep M. Espelta (josep.espelta@uab.es)

L'assistència és lliure i gratuïta, però cal fer una reserva prèvia a la Secretaria del CREAF, per telèfon (935 811 312), fax (935 814 151) o correu electrònic (marta@creaf.uab.es) abans del 5 de desembre.

Es lliurarà certificat d'assistència a tots els participants que ho sol·licitin en fer la reserva.

Reboll. Montblanc, II època. Estiu de 2003. *Butlletí del Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà*. 27 p.

Entitats adherides

XIII Sessió Conjunta d'Entomologia ICHN-SCL

Tal com us vam anunciar en el NOTÍCIES número 49, el proper dissabte 22 de novembre, tindrà lloc, a la seu de l'Institut

d'Estudis Catalans, la XIII Sessió Conjunta d'Entomologia, el programa de la qual adjuntem amb aquesta tramesa. ■

J. VIGO, I. SORIANO, J. CARRERAS, P. AYMERICH, E. CARRILLO, X. FONT, R. M. MASALLES i J. M. NINOT. *Flora del Parc Natural del Cadí-Moixeró i de les serres veïnes*. Monografies del Museu de Ciències Naturals n° 1. Institut Botànic de Barcelona, 2003.

Activitats amb altres entitats

Fundació Amigos de Galápagos

Si parlem d'evolució, les illes Galápagos són, per a la comunitat científica, un referent imprescindible. Des de fa més de deu anys existeixen diverses organitzacions que s'autodenominen Friends of Galapagos. Les seus d'aquestes organitzacions estan repartides entre els EUA, la Gran Bretanya, Suïssa, Luxemburg, Holanda, Frankfurt i els països nòrdics.

L'any 2002 Galapagos Conservation Trust (www.gct.org) establí les bases per a la creació de la fundació Amigos de Galápagos, i el mes de febrer de 2003 es va concretar amb la incorporació del Zoo de Barcelona com a membre del Patronat. La fundació Amigos de Galápagos té per objectiu preservar l'espai natural de les illes Galápagos, un ecosistema únic al món per la seva riquesa i la seva diversitat biològica, defensant aquesta biodiversitat com a element essencial en el desenvolupament sostenible de la humanitat.

A l'arxipèlag conviu una població humana creixent, amb el seu desenvolupament

econòmic i social, i un espai natural protegit. És per aquest delicat equilibri, pel qual hem de lluitar dia a dia, conscienciant la població que són dipositaris d'un gran tresor, però també creant les condicions necessàries per dotar-los de mitjans de vida dignes i sostenibles. Per apropar-se a la societat i divulgar les seves activitats, la Fundació ha creat la figura de l'*amic de Galápagos*.

Si voleu fer una aportació econòmica, rebre informació o col·laborar-hi, envieu un correu electrònic a l'adreça galapagos@fcr.es, o bé truqueu al telèfon 932 687 700. ■

Homenatge a Ramon Margalef

Medalla d'Or de la Generalitat al doctor Ramon Margalef

El 7 d'octubre passat, va tenir lloc l'acte de concessió de la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya al doctor Ramon Margalef López. L'acte s'inicià amb una intervenció de Josefina Castellví, que glossà la interessant experiència vital i l'extensa trajectòria professional de l'eminent ecòleg.

Nascut l'any 1919 a Barcelona, Margalef es va llicenciar en ciències naturals per la Universitat de Madrid el 1949 i es doctorà el 1952. Va ser becari de l'Institut d'Investigacions Pesqueres, que més tard dirigiria (1966-1967), i li va donar un impuls i una projecció internacional considerables. Va ser investigador del CSIC i director del mateix centre a Barcelona. Però la seva etapa de més projecció va ser com a catedràtic d'Ecologia de la Universitat de Barcelona entre el 1967 i el 1986 (dirigint el primer departament d'Ecologia que es va crear a l'Estat espanyol), i professor emèrit fins al 1992.

D'entre els premis i distincions rebuts al llarg de la seva carrera, cal destacar el Premi A. G. Huntsmann d'Oceanografia biològica (Canadà, 1980)—una mena de Premi Nobel d'Oceanografia—; la designació de Foreign Member of the National Academy of Science of the USA (1984); la Medalla Naumann-Thieneman de la Societat Internacional de Limnologia (1989) i el Premi Humboldt (Alemanya, 1990), entre molts d'altres.

Les principals aportacions científiques de Margalef cal cercar-les en els camps de la limnologia, l'oceanografia i l'ecologia teòrica, i es concreten en prop de quatre-cents treballs publicats, entre llibres i articles científics. Algunes de les seves aportacions amb més ressò internacional han estat l'aplicació de la teoria de la informació a l'ecologia i la importància de l'energia exosomàtica en l'organització dels ecosistemes. Els estudiants recorden, sobretot, els llibres *Ecologia*

(Continua)

(1974) i *Limnologia* (1983).

Un bon indicador de la seva vàlua científica i de la seva influència sobre la comunitat internacional és el fet que R. Margalef apareix entre els cent científics més influents del món; amb només dos companys ibèrics: Santiago Ramón y Cajal i Severo Ochoa.

Un cop rebuda la medalla, i visiblement emocionat, Ramon Margalef va agrair l'homenatge i la presència d'amics, familiars i coneguts, entre els quals hi havia molts deixebles i actuals professors o investigadors universitaris, sobretot de la Universitat de Barcelona. Va remarcar la seva percepció inequívoca d'anar «cap a avall» i, com a bon biòleg, va dir que la tenia ben assumida als seus vuitanta-quatre anys. Afegí que «poc es pot fer en aquesta vida, especialment pels polítics. Els científics tenen més pau i tranquil·litat per treballar. Però també tenen sensibilitat».

El discurs que pronuncià a continuació, sense pretendre-ho, va tenir un caràcter marcadament pessimista: «Com a vell veig l'Ecologia com un problema sense remei». Destacà que s'ha produït una inversió de la tipologia del paisatge i que, mentre que en la seva joventut la matriu era el medi rural, i les

taques urbanes tenien escassa rellevància en el paisatge, actualment la matriu és urbana, i els espais naturals estan cada vegada més estrangulats i a punt de coagular-se en aquesta matriu de ciment i formigó.

Afegí que «les desigualtats

socials remouen les consciències però no prou com perquè canviem les actituds» i posà en dubte que els propers governs de la Generalitat ho tinguin fàcil per ralentitzar o invertir la tendència dels canvis negatius que ens afecten. Va finalitzar el seu discurs dient: «espero poder continuar especulant un temps sobre aquests i altres problemes que afecten la biosfera i en preocupen».

Jordi Pujol respongué al discurs del professor Margalef dient que la Medalla d'Or de la Generalitat era plenament merescuda i no obeïa a criteris d'oportunitat política, a la vegada que reconeixia la dificultat per a un polític d'entrar en els temes que tracta Margalef. El president considerà que en els darrers anys han millorat les inversions i les actuacions en recerca científica i que calia que persones com ara Margalef, Castellví i altres biòlegs i ecòlegs ajudessin a racionalitzar el debat ecològic i que tinguessin el coratge, més senzill que en el cas dels polítics, per dir en veu alta el que pensen. ■

Recull de legislació

Administració

Decret 197/2003, del 26 d'agost, pel qual es regula la funció inspectora de les activitats que són competència de la Direcció General de Pesca i Afers Marítims. DOGC núm. 3962 del 5 de setembre de 2003.

Decret 198/2003, del 26 d'agost, de creació de la Comissió Catalana del Canvi Climàtic. DOGC núm. 3963 del 8 de setembre de 2003.

Resolució MAB/3083/2003, del 25 de setembre, per la qual es dona publicitat al Conveni de col·laboració entre el Centre Nacional d'Informació Geogràfica i el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya per a l'elaboració de la versió actualitzada de la base de dades d'ocupació del sòl Corine Land Cover en l'àmbit geogràfic de la comunitat autònoma de Catalunya. DOGC núm. 3992 del 21 d'octubre de 2003.

Bosc

Ordre MAB/394/2003, del 18 de setembre, per la qual es regula el contingut, l'aprovació, la revisió i el seguiment dels plans tècnics de gestió i millora forestal i dels plans simples de gestió forestal. DOGC núm. 3981 del 6 d'octubre de 2003.

Caça

Resolució MAB/2856/2003, del 12 de setembre, de modificació del període de caça de coloms i tórtres en passos tradicionals. DOGC núm. 3974 del 25 de setembre de 2003.

Incendis forestals

Resolució MAB/2682/2003, del 10 de setembre, de convocatòria pública per a la concessió d'ajuts extraordinaris per a la regeneració dels boscos afectats pels incendis forestals de l'estiu del 2003. DOGC núm. 3967 del 15 de setembre de 2003.

International Symposium on Ecology and Conservation of Steppe-Land Birds

El Centre Tecnològic Forestal de Catalunya amb la col·laboració de la Universitat de Lleida, la Universidad Autónoma de Madrid i la Universitat de Barcelona estan organitzant el «International Symposium on Ecology and Conservation of Steppe-Land Birds» que se celebrarà del 3 al 7 de desembre de 2004 a la ciutat de Lleida.

Es revisaran, actualitzaran i analitzaran temes relacionats amb la biologia i l'ecologia de les aus estepàries del Paleàrtic Occidental. Al mateix temps s'abordaran aspectes de gestió i conservació, tant de les espècies, com dels hàbitats associats.

El simposi s'ha dividit en cinc blocs temàtics:

- Aspectes biològics generals
- Estatus, distribució i tendència
- Ús de l'hàbitat i impactes
- Polítiques agràries i el seu potencial efecte sobre les aus
- Experiències i propostes de conservació

També s'organitzaran quatre sessions de treball: Passeriformes, Otidàcies, Pteròclids i Rapinyaires.

Per a més informació consulteu l'adreça d'Internet: <http://www.ctfc.es/symposium> ■

Trameses lentes

Hem constatat que les darreres trameses han trigat molt a arribar als destinataris i, tot i que per part de la ICHN no s'han enllestit els programes en el termini que havíem previst, haurien arribat amb temps suficient si no fos pel pèssim servei de correus que en alguns casos ha trigat més de dues setmanes a lliurar les cartes.

Us demanem disculpes i, tot i que no és al nostre abast millorar el servei de correus, procurarem comptar amb aquests inconvenients per tal que les trameses us arribin amb més puntualitat.

Amb el suport de

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

fundada el 1899

ICHN
Institució Catalana
d'Història Natural

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN
C. del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 933 248 582
Fax 932 701 180

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B.39829-1995

Recursos hídrics

Edicte del 26 de setembre de 2003, pel qual es dóna publicitat a l'Acord del Consell d'Administració del 18 de setembre de 2003 que aprova el pla d'ordenació d'extraccions i declaració definitiva de sobreexplotació de l'aqüífer al·luvial de la Tordera mitjana i del aquífers de la baixa Tordera. DOGC núm. 3991 del 20 d'octubre de 2003. ■

Agenda

Sessions científiques

El cicle de sessions científiques del curs 2003-2004 girarà entorn la *Gestió del territori i la conservació del patrimoni natural*.

Dimecres 10 de desembre de 2003, a les set de la tarda, a la sala Nicolau d'Olwer de l'IEC. *El paper de les petites reserves en la gestió*, per PERE JOSEP JIMÉNEZ, Reserva Natural de Sebes, Flix.

Dijous 5 de febrer de 2004, a les set de la tarda, a Les Cases d'en Puig (el Prat de Llobregat). *L'ecologia del paisatge en la gestió del territori*, per JOAN PINO, biòleg, Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals, UAB.

Cursos naturalistes

29 i 30 de novembre de 2003. *La disseminació de fruits i llavors per animals: estudi a partir de l'anàlisi de la dieta*, a càrrec de MARC MARTIN, Departament de Biologia Animal. Vertebrats, UB.

Informació i preinscripció

Secretaria de la ICHN. Carrer del Carme, 47. 08001 Barcelona. De dilluns a divendres, de 12 a 14 h. Demaneu per Isabel Munujos. Tel.: 933 248 582; fax: 932 701 180. A/e: ichn@iecat.net.

Sessió Conjunta ICHN-SCB

18 de novembre de 2003, a tres quarts de set de la tarda, a la Sala Prat de la Riba de l'IEC. *Vessaments d'hidrocarburs: conseqüències ecològiques i bioremediació*. Hi intervidran ANNA MARIA SOLANAS CANOVAS, del Departament de Microbiologia, Universitat de Barcelona, i VICTORIANO URGORRI, del Departament de Biologia Animal, Universitat de Santiago de Compostela.

Sessió Conjunta ICHN-SCL

22 de novembre de 2003, de nou del matí fins a les set de la tarda, a la Pere Coromines de l'IEC. *XIII Sessió Conjunta d'Entomologia*. Vegeu el programa complet que s'adjunta amb la tramesa d'aquest NOTÍCIES.

Recordeu

Horari d'atenció als socis de la ICHN

Dilluns i dimecres de 10.30 a 19 h. Dimarts, dijous i divendres de 9 a 17.30 h.
Adreça electrònica: ichn@iecat.net. Adreça d'Internet: <http://www.iecat.net/ichn>

Han col·laborat en la redacció d'aquest NOTÍCIES:

Jordi Baucells, Guillem Chacón, Ester Gaya, Josep Germain, Joan Maluquer, Joan Marull, Lluís Paluzié, Jordi Pietx, Andreu Salvat i Francesc Vallhonrat.